

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Αί τῶν τελευταίων ἐτῶν πολιτικαὶ περιπέτειαι, εἰς τὴν δίνην τῶν ὁποίων κατ' ἀνάγκην τινὰ ἀναπόδραστον ἐστροβιλίσθη καὶ ἡ Ἑλλάς, σὺδερμίαν μορφήν καὶ ἔποψιν τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἀφήκαν ἀνεπηρέαστον. Οὐδόλως δ' ἄρα παράδοξον, ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία, εἰ καὶ χριστόδομητον ἱερόμα, οὐχ ἦττον, ἐξ ἀνθρώπων ἀποτελουμένη καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φερομένη ἱστορίᾳ, δὲν ἴσχυσε νὰ παραμείνῃ ἀμέτοχος τῆς γενικῆς συγχύσεως καὶ ἀνωμαλίας. Ἐντεῦθεν προέκυψαν τὰ τόσον ἐπ' ἐσχάτων συνταράξαντα τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν λοπηρὰ γεγονότα.

Εἶνε περιττὸν νὰ μνημονεύσωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τούτων, ὡς λίαν προσφάτων καί, ἄρα, τοῖς πᾶσι γνωστῶν. Ἐκεῖνο, ὅπερ δέον ἐνταῦθα νὰ πιστωθῆ, εἶνε ἡ ὠρμάσασα ἐν παντὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ κλήρῳ σφοδρὰ ἔφσει τῆς τῶν πάντων συνδιαλλαγῆς καὶ ἐνώσεως. Ὅτε δὲ ὁ Μητροπολιτικὸς τῶν Ἀθηνῶν θρόνος εὐρέθη κενὸς μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἀπ' αὐτοῦ λόγῳ γήρατος ἀπομάκρυνσιν τοῦ τέως Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, πολλαχῶς καὶ ἀπανταχόθεν διεδηλοῦτο ὅ ἰσχυρὸς πόθος καὶ διετυποῦτο ἡ ἀξίωσις, ὅπως ἡ εἰρήνευσις καὶ συνδιαλλαγή ἐν τῷ λαῷ ἄρξῃται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφορμῆς διδομένης ἀπὸ τῆς πληρώσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ τῶν Ἀθηνῶν θρόνου. Καὶ ἤκούοντο ἀπὸ τοῦ ἐρμηγέως τῆς κοινῆς γνώμης τόπου πολλά, πολλαὶ δὲ καὶ πολύτροποι εἰσηγήσεις ὑπὸ τε ἀτόμων καὶ ὀργανώσεων καὶ σωματείων ἐγίνοντο πρὸς τοὺς τὰ τῆς Πολιτείας διαχειριζομένους περὶ τοῦ ἀρίστου καὶ ἐπιωφελεστεροῦ διὰ τὸ κοινὸν καλὸν τρόπου ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ.

Ἐν τῷ κυκεῶνι τούτῳ τῶν διασταυρουμένων γνώμων περὶ ζητήματος τοσοῦτο σπουδαίου καὶ ἐν ἡμέραις τόσον χαλπαῖς καὶ κρίσιμους, ἡ Θεολογικὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου Σχολή, ἔκρινεν, ὅτι ἔδει ν' ἀκουσθῆ καὶ αὐτῆς ἡ ἑγκυρὸς γνώμη. Ἀνέκαθεν ἡ Σχολή, περὶ σπουδαϊσμάτων προκειμένου ζητημάτων τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ κύκλου καὶ ὁσάκις μέγα ἦν ἐν αὐτῷ τὸ κινδυνεύομενον, ἐθεώρει καθήκον αὐτῆς νὰ ὑψώσῃ τὴν ἀσθεντίαν τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῆς, πάντοτε δὲ συνετέλεσε καὶ εἰσηγήθη ἀπὸ περιωπῆς τὰ ὀρθὰ ἔμα καὶ λυσιτελεῖ.

Τῇ παλαιᾷ ταύτῃ παραδόσει στοιχοῦσα, ὑπὸ τοῦ Κοσμητοροῦ αὐτῆς

συνεκλήθη εἰς ἑκτακτον συνεδρίαν τῇ 13 Β' (26 Γ') τοῦ ἔτους τούτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν τῷ Πνευματικῷ Θεολογικοῦ Σπουδαστηρίου. Ἄμα δὲ τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας ὁ κ. Κοσμῆτωρ, προκαλέσας ὡς ἀποσπῶν τῆς συνεδρίας ὁ ἐκ τῶν συνέδρων Κλητήρ τῆς Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομοι Παπαδόπουλος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶνε λίαν ἐνδεχόμενον νὰ καταστῇ τὸ θέμα τῆς συνεδρίας προσωπικόν, ἀνεκοίνωσε πρὸς τὴν Σχολὴν ὅτι, ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς ἐγνώσθη ἐπισήμως ὅτι προσεχεστῆ ἐπίκειται ἡ ἐκλογή Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, μετὰ τὴν μεγάλην δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλλοις τῆς Ἐκκλησίας ἀνωμαλίαν τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, εἰδικῶς διὰ τὴν σημερινὴν περίστασιν, προσκτάται σπουδασιώτην σημασίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀπὸ τοῦ ἐκλεγχομένου προσώπου θὰ ἐξαρτηθῇ καὶ ἡ θεραπεία τῶν γενομένων ἀτόπων καὶ ἡ ἀντιτίθωσις τοῦ γοήτρου αὐτῆς διὰ τε τοὺς ἔσω καὶ τοὺς ἔσω, ἐνομισε πρῶτον νὰ συγκαλέσῃ ἐκτάκτως τὴν Σχολὴν, ἵνα μετ' ἀνταλλαγῆν σκέψων διαγνωθῇ κατὰ τίνα τρόπον θὰ ἴδοντο καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἡ στενωτάτα πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας συνδεομένη, νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς. Ἠχθη, ἄλλως τε, ὁ κ. Κοσμῆτωρ ἐπὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς προσβῆθην, ἔχων ὅπ' ὄψει καὶ ἄλλας σοβαρὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐθεώρησεν ἐπιβαλλόμενον εἰς ἑαυτὴν νὰ εἴπῃ τὴν συμβουλευτικὴν αὐτῆς γνώμην ὅπως ἀμερολήπτως καὶ ἀπὸ περιωπῆς, καθ' ἃ ἐμπρέπει εἰς Ἀκαδημαϊκὸν Σῶμα, πάντοτε δ' ὁ μετὰ κόρου λεχθεὶς λόγος αὐτῆς οὐ μόνον κατέστη τοῖς πᾶσι σεβαστὸς καὶ παρὰ πάτων ἡκούσθη μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἀγαθοῦ ἐγένετο πρόξενος. Τῆς παρουσίας δὲ περιστάσεως οὗτης ἐκ τῶν κρισιμωτέρων τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐνεκα τῶν πασιγνώστων λόγων, καθήκον τῆς Σχολῆς ἱερὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἶνε νὰ ἀσχοληθῇ σοβαρῶς περὶ τοῦ ἐκκρεμοῦ σπουδαίου ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

Πάντων τῶν μελῶν τῆς Σχολῆς ἐπικροτησάντων κατ' ἀρχὴν τὰς σκέψεις ταύτας τοῦ κ. Κοσμῆτορος, ἐπηκολούθησε μακρὰ γυμνῶν ἀνταλλαγῇ πρὸς κρίσεισσανα διατύπωσιν τῆς ὁμοθυμῶς γενομένης ἀποδεκτῆς κεντρικῆς ἰδέας αὐτοῦ, μεθ' ἧς τὰς γραμμὰς ταύτας γράφων, οἶονεὶ ἀνακεφαλαιῶν ἐν κατακλειδί τὰ διαμειφθέντα, εἶπεν ὅτι, μετὰ ταῦτα τοσοῦτο ἐμπειριστατωμένως καὶ ἐν τόσον ἀγαστῇ ὁμοφωνίᾳ ἀνταλλαγέντα ἐπὶ τοῦ ὅπῳ ἀκέφιν καὶ συζήτησιν σπουδαίου ὄντως καὶ ἐπωφελοῦς τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι ζητήματος, πέποιθεν ὅτι ἀναποκρίνεται πρὸς τὸ αἴσθημα τῆς ὅλης Σχολῆς, ἐκφράζων πρὸς τὸν κ. Κοσμῆτορα θερμὰ συγχαρητή-

ρια ἐπὶ τοῖς σοβροῖς καὶ ἅμα εὐγενέσιν ἑλκετηρίοις, ἅτινα ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν σύγκλησιν τῆς Σχολῆς εἰς τὴν ἑκτακτον ταύτην συνεδρίαν. «Ἡ Σχολή—ἐξηκολούθησε—δὲν πρέπει νὰ μὲν ἀδιάφορος πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα ἑκείνα, ἅτινα ἀσκοῦσι σπουδαίαν ἐπὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ροπήν, τοιοῦτο δὲ γεγονός, κατὰ τὴν ἀντίληψιν πάντων τῶν μελῶν τῆς Σχολῆς, εἶνε, ὁμολογουμένως, ἡ κατ' αὐτὰς πλήρωσις τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου Ἀθηνῶν. Ἐπὶ πλέον δέον νὰ μὴ παροραθῇ καὶ ἡ ἀκόλουθος σπουδαία λεπτομέρεια : ὅτι κατὰ τὰ ἐπισημα κυβερνητικὰ ἀνακοινωθέντα, ἡ ἐκλογή τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου γενήσεται ἀσχέτως πρὸς πᾶσαν κυβερνητικὴν ἐπιρροήν, ἥτοι κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ θέσμιμα τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο οὐ μόνον δέον νὰ ἐξαρθῇ ὡς σπουδαῖος σταθμὸς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν χρονικοῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς σφόδρα συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐλευθέραν πραγμάτευσιν τοῦ θεθέντος ζητήματος.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐμπεριστατωμένην σύσκεψιν λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ καταλλήλου εἰς τὰς παρούσας ὄλως ἐκτάκτους περιστάσεις προσώπου, τὸ ὅποιον θὰ ἦτο τὸ καταλληλότερον σήμερον ἵνα ἀναλάβῃ τὴν Προεδρίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, νομίζω ὅτι καθισταμαι ἐρμηνεύς τοῦ τε φρονήματος καὶ τοῦ πόθου τῆς Σχολῆς, ὑποβάλλων αὐτῇ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἀρίστη τοῦ μητροπολιτικοῦ ζητήματος λύσις, ἡ κατὰ πάντα ἀνταποκρινόμενη πρὸς τὰς νῦν περιστάσεις, δύνатаι νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς προτάσεως, ὅπως εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀθηνῶν ψήφῃ τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀναρρηθῇ ὁ πεφιλημένος καὶ σεβαστὸς ἡμῶν συνάδελφος Πανος. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ὡς συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοιοῦτο ὑψηλὸν ἀξίωμα πνευματικά, ἠθικά καὶ διοικητικά προσόντα, καὶ ἄρα ὡς ἀνταποκρινόμενος ἀναμφισβητήτως πρὸς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινωνίας. Παρὰ τὴν ἀπώλειαν, ἣν θὰ ἐδοκίμαζεν ἡ ἡμετέρα Σχολὴ καὶ ἡ καθ' ὅλου Ἀκαδημεικὴ ἡμῶν οἰκογένεια ἀποστερουμένη τῆς ἐμβριθοῦς συνεργασίας τοῦ φιλότου καὶ σοφοῦ συναδέλφου, χάριν τοῦ εἰρητέρου τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθοῦ ἢ Θεολογικῆ Σχολῆς ἢ ἡδύνατο δι' ἰδίου ψηφίσματος πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν αὐτῆς ταύτην, πεποιθὺς ὅτι προσφέρει σπουδαίαν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν θεδαίως, ὅτι τὰ σεβασμιώτατα μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου ἔχουσι θαθεῖαν συναίσθησιν τῶν σημερινῶν συνθηκῶν, ἐν τῇ ἀσκήσει δὲ τοῦ ὑπερτάτου αὐτῶν καθήκοντος θὰ ἀπιδῶσι πρὸς τὸν ἄριστον καὶ καταλληλότερον, καὶ θέλομεν νὰ πιστεῶμεν ὅτι αἱ ἀντιλή-

φεις καὶ ἐκείνων καὶ τῆς Σχολῆς συμπίπτουσιν. Ἀκριβῶς δ' ἐν τῇ πεποι-
θῆσει ταύτῃ ἡ ἡμετέρα πρὸς τὴν Ἱ. Συνόδον ἐδχῆ θά ἐνισχύσῃ ἐτι μάλ-
λον τοὺς ἐνδιαθέτους αὐτῆς στοχασμοὺς».

Τῆς προτάσεως ταύτης γενομένης ὀλοφύχως καὶ ὁμοφώνως ὑπὸ πάν-
των ἀποδεκτῆς, ἡ Σχολὴ προέβη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κατωτέρω ψηφί-
σματος, ὅπερ ἀπεφασίσθη παμφηφει νὰ ἐπιδοθῇ ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῆς
Σχολῆς πρὸς τε τὸν Σεβασμιώτατον Προεδρεύοντα τῆς Ἱ. Συνόδου, πρὸς
τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πρὸς
τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΗΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Γνωσθέντος, ὅτι ἅμα τῷ καταρισμῷ τῆς νέας Ἱερᾶς Συνόδου τῆς
καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας θά ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐκλογὴ Μητροπολίτου Ἀθη-
νῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ
καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὸ ὄλω ἐκτακτον
τῆς περιστάσεως, καθ' ἣν γενήσεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος, φρονοῦσα δ' ὅτι ἐπιβάλλεται αὐτῇ, παλαιότερα ἄλλως
τε παραδόσει στοιχοῦσα, ν' ἀποφαίνηται γνώμην ἐπὶ ζωτικῶν τῆς Ἐκκλη-
σίας ζητημάτων, οἷον τὸ προκείμενον, ἐνόμισεν εὐλογον, ὅπως, ἐν εἰδικῇ
συνεδρίᾳ διασκεφθεῖσα περὶ τοῦ ζητήματος, εἰσηγήσῃται τοῖς ἀρμοδίοις,
ἕπερ λογίζεται λυσιτελέστατα τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ χριστεπωνύμῳ αὐ-
τῆς πληρώματι.

Συνελθοῦσα ὅθεν εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν τῇ 4 μ. μ. τὴν σήμερον Δευ-
τέρας, 13 Φεβρουαρίου 1923, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Θεολογικοῦ Σπουδα-
στηρίου τῇ προσκλήσει τοῦ Κοσμητόρου αὐτῆς κ. Ἰω. Μεσολωρᾶ, καὶ
ἀπαρτίας γενομένης, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει :

Πρῶτον μὲν, ὅτι μετὰ τὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν δεινῶς συνταράξαντα
σάλον τῶν τελευταίων ἀνωμάλων ἐτῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, καθ' ἃ τὸ
γόητρον αὐτῆς ἐκλονίσθη καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡ θρησκευτικὴ συνεί-
δησις ἐκ τῶν γενομένων ἐσκανδαλίσθη, τοῦτου δ' ἕνεκα ἀνάγκη πάσα ὅπως
τεθῆ διὰ παντὸς τέρμα εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κλύδωνας, γαλήνη δὲ
πρυτανέσῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς καὶ ἀγάπῃ ἐν Χριστῷ καὶ πνεῦμα ὁμονοίας.
ἀνασυνδέσῃ τὴν τε ποιμαίνουσαν καὶ τὴν ποιμαινομένην Ἐκκλησίαν, ταῦτα
δ' ἐπιτευχθήσονται μόνον διὰ κλήσεως ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Ἐκκλη-

σίας Ἱεράρχου ὑπὸ πάντων εὐπροσδέκτου διὰ τὸ πρῶτον καὶ συμβιβαστικὸν τοῦ χαρακτήρος καὶ δυναμένου ν' ἀσκήσῃ ἐπὶ πάντων κῆρος ὡς ἐκ τῆς πανθαυματολογουμένης αὐτοῦ περιωπῆς·

Δεύτερον δέ, ὅτι μετὰ τὴν θεία συνάρσει, ὡς πεποιθήμεν, ταχεῖαν λήξιν τῶν δεινῶν τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν πατρίδος, ἢ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία πολλῆς μὲν χρήζει τῆς ἐσωτερικῆς περιουλλογῆς, τῆς θεραπείας καὶ τῆς διορθώσεως, κληθήσεται δ' ἅμα ὅπως ἐν διασκέψεσι καὶ συνόδοις μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συμβάλλῃ εἰς τὴν ἐπίλοιπον ζητημάτων σπουδαιοτάτων πανορθοδόξων, ἀπὸ πολλοῦ μὲν ὠρμασάντων, μάλιστα δὲ νῶν χρυζόντων διακανονισμοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ δεόν νὰ ἔχῃ ὡς Πρόεδρον αὐτῆς Ἱεράρχην οὐ μόνον ἐπὶ συνέσει θαθεῖα διακρινόμενον, ἀλλὰ καὶ γνησίου ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος ἐμπεφορημένον καὶ σοφία τῇ ἔσω κεκοσμημένον οὐ τῇ τυχούσῃ καὶ τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἐκκλησίας τυχῶν τρίβωνα ἐν τοῖς μάλιστα·

Ταῦτα λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, φρονεῖ ὁμοφώνως, ὅτι ὁ μάλιστα πάντων ἀρμόζων τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ ἐν τοῖς νῶν μάλιστα χαλεποῖς καὶ κρίσιμοις καιροῖς ποιμὴν καὶ πηδαλιούχος αὐτῆς καὶ Πρόεδρος εὕρηται ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ ὁ ἀγιοςέβαστος συνάδελφος ἡμῶν Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος, ἀπὸ δεκαετίας μὲν συνηριθμημένος τοῖς μέλεσιν αὐτῆς, ἀπολαύων δ' ἀμερίστου τῆς τιμῆς τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, συγκεντρῶν δ' ἐν ἑαυτῷ οὐ μόνον τοῦ ἤθους τὸ προσηγές, τὸ φιλαδέλφον καὶ τὸ εἰρηγικόν, ἀλλὰ καὶ θαθεῖαν καὶ σπανίαν θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν, ὡς αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ συγγραφαὶ μαρτυροῦσι, καὶ πείραν διοικητικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ὡς ἐπὶ δύο δεκάδας ἐτῶν διευθύνας ἀνωτέρας Θεολογικὰς Σχολάς, καὶ καμάτους δ' ἀγώνων ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πολυετῶν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐπάλλεσαν τῆς κοιτίδος τῶν ἱερῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ Προσκονημάτων προκινδυνεύσας, καὶ παντοίαν συλλήβδην ἀρετὴν διὰ τὸ ἀδιάβλητον τῆς καθ' ὄλου βιοτῆς καὶ τὸ σεμνὸν καὶ ἐπιβάλλον τῆς πολιτείας, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ, καὶ ὄνομα περιφανές κεκτημένος ἐν τοῖς ξένοις θεολογικαῖς καὶ ἐκκλησιαστικαῖς κόκλοις, οἵτινες τόσοσιν θερμῶς καὶ τελεσφόρως ὑπερῆμύναντο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων ἡμῶν ἐθνικῶν δικαίων ἀπὸ τε τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἢ τοὺς ποιμένας καὶ τὸν ἱερόν Κλῆρον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καταρτίζουσα ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐπιστήμῃ καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς θείας ἀληθείας ἔσθ' δύναμις αὐτῇ καθοδηροῦσα, καθηκόντως δὲ μετὰ διαφέροντος τὰς καθ' ὄλου τόχας τῆς Ἐκ-

κλησίας παρακολουθῶσα, νομίζει καθήκον αὐτῆς ὅπως, εἰσηγούμενη εἰς ἀνωτέρω σκέψεις τῇ τε ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἅμα δὲ καὶ πᾶσιν ἐκείνοις, ὧν συντελεστικὴ τυγχάνει ἢ εἰς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα συμβολή, ἐκφράξει θερμὴν τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ψῆφος τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν μελῶν ἀναδείξεται εἰς τὴν προεδρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν συνάδελφον Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Α. Παπαδόπουλον.

Ὁ Κοσμητῶρ
Γω. Μεσολωγᾶς

Οἱ Καθηγηταὶ

Γ. Δέσβος	Α. Ἀλιβιζᾶτος
Ν. Παπαγιαννόπουλος	Κ. Δουβουνιώτης
Γρηγ. Παπαμιχαήλ	

Τὸ Ψήφισμα τοῦτο ἡ Σχολὴ μεταβῶσα οὐσσωμος ἐπέδωκε τῷ Σεβ. Προεδρεύοντι τῆς Ἱ. Συνόδου, τῷ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδύσεως Ὑπουργῷ καὶ τῷ Προέδρῳ τῆς Κυβερνήσεως, παρ' ἐνὶ ἐκάστῳ εἰσηγούμενου τὰ κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῆς τοῦ κ. Κοιμητήρος.

Ἡ παρὰ τῷ κ. Πρωθυπουργῷ ἀκρόασις τῆς Σχολῆς παρετάθη ἐπὶ μακρόν. Μετὰ τὴν εἰσηγήσειν τοῦ κ. Κοσμητήρος ἡ Σχολὴ ἤκουσε τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ εἰπόντος ταῦτά που ἀπαντητικῶς : ὅτι τὸ θεγόμενον ἐπ' αὐτῆς ζήτημα δὲν εἶνε ζήτημα μόνον προσώπου, ἀλλὰ καὶ κανονικότητος καὶ νομιμότητος. Καὶ περὶ μὲν τοῦ προτεινομένου ὑπὸ τῆς Σχολῆς προσώπου ἡ Κυβέρνησις ὄντως ἔχει πολλαχόθεν τὰς αὐτάς, ὡς καὶ ἡ Σχολὴ εἰσηγείται, πληροφορίας. Περὶ τοῦ τρόπου ὅμως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν αἱ γνώμαι διίστανται, ἄλλων ἄλλα γνωματευόντων καὶ αὐτὸ τοῦτο διαφωνούντων περὶ τὰ καίρια. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀνέβαλε καὶ ἀναβάλλει τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τούτου, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ὅπως ὡς τάχιον τερματισθῇ. Ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐνδιαφέρεται ἡ Κυβέρνησις, εἶνε ἢ τε ἐν τῷ τοῖς πᾶσιν ἀρεστῷ προσώπῳ τοῦ μέλλοντος Μητροπολίτου ἐπιτυχία, ἵνα ἐπιτευχθῇ ὀριστικῶς ἡ συναδέλφωσις καὶ ἡ εἰρήνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ κανονικῶς καὶ νομικῶς ἀπρόσβλητον τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἡ Κυβέρνησις ἐσκέφθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκυρον καὶ ὑπεύθυνον γνώμην καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δρᾶντομαι δ' ἤδη τῆς ἐνταῦθα παρουσίας αὐτῆς ὅπως ἀκούσω τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνωμοδοτήσιν.

Ἡ Σχολὴ ἀθωρσι διασκεψαμένη ἀπεφάνθη ὅτι ἐκλογὴ γιγνομένη καὶ

ὑπὸ τῆς νῦν λειτουργήσεως Ἱερᾶς Συνόδου εἶνε καὶ κανονικὴ καὶ νομικῶς ἔγκυρος, διότι καὶ κανονικοὶ τυγχάνουσιν οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν Ἱεράρχαι καὶ κατὰ κείμενον νόμον τυγχάνει συγκεκλημένη.

Ὡὗτω γνωμοδοτήσασα ἡ Σχολὴ καὶ ἄλλα τινὰ σχετικὰ κοινολογήσασα μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἀπεχώρησε.

Ἀβθήμερον τὸ Ἰπουργικὸν Συμβούλιον συγκαληθὲν ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ ἐκλογή τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν γένηται διὰ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Ἱερᾶς Συνόδου, ἣτινι καὶ τῇ ἐπιούσῃ διεβίβασεν ἐντολὴν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἄνευ ἐπὶ πλέον ἀναβολῆς.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος, συνεδριάσασα τῇ 8 Μαρτίου, ἐξέλεξε Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον.

Τῇ 9 Μαρτίου ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ συγκαληθεῖσα εἰς ἑκτακτον συνεδρίαν ὑπὸ τοῦ κ. Κοσμήτορος ἤκουσεν αὐτοῦ εἰπόντος τάδε.

«Κύριοι Συνάδελφοι,

Πλήρης χαρᾶς ἀναγγέλλω ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέλεξε Μητροπολίτην τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Ἐξάρχον πάσης Ἑλλάδος, τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν συναδέλφον Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον. Καὶ δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω, κύριοι, τὴν χαρὰν ἡμῶν ταύτην διπλὴν· πρῶτον μὲν διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣτις προσετέτετο εἰς ἕνα ἐκ τῶν συναδέλφων ἡμῶν καὶ ἣτις ἀντανακλᾷ εἰς ὀλόκληρον τὴν ἡμετέραν Σχολὴν· δεύτερον δέ, διότι καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων κατεδείχθη ὅτι ὀρθᾶ ἔγνω ἡ ἡμετέρα Σχολὴ εἰσηγηθεῖσα διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν εὐχὴν, ὅπως αὐτὸν ἀναδείξῃ ἡ ψήφος τῶν Σεδασμιωτάτων ἐκλογέων. Ἡ Θεολογ. Σχολὴ λογίζεται εἰς αὐτὴν ὑπερήφανον, ὅτι ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐγένετο ἀκουστὴ εὐμενῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων, καὶ ὅτι συνέβαλε σπουδαίως εἰς τὴν εὐρυθμίαν ἐν τῷ μέλλοντι ἐξελίξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἀνάδειξιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διὰ τοῦ ἡμετέρου ἀγαπητοῦ συναδέλφου, κατὰ τὸς ὡς δεδικαιολογημένως τρέφει βασίμους ἐλπίδας».

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἀπεφασίσθη ὅπως, κατὰ τὴν αὐρίον γεννησομένην χειροτονίαν τοῦ νέου Μητροπολίτου, παραστῆ ἡ Σχολὴ ἐν σώματι, μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν προσέλθῃ εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον καὶ ἐκφράσῃ τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς προσφωνοῦντος τοῦ κ. Κοσμήτορος.

Ὅπως τῇ ἐπιόσῃ, Σαββάτῳ (10 Μαρτίου), ἐγένετο πανηγυρική ἡ χειροτονία τοῦ ἐφημεριμένου Μητροπολίτου ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐν μέσῳ ἀπείρου ἐκκλησιάσματος, παρόντων δὲ πάντων τῶν ἐν τέλει, μετ' αὐτὴν δὲ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐν σώματι μεταβάσας εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον ἐξέφρασε τῷ νεοχειροτονήτῳ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια, ἐκ μέρους αὐτῆς τοῦ Κοσμητόρος προσφωνοῦντες ὧδε :

«Θερμὰ, Μακαριώτατε, τὰ συγχαρητήρια ἐλάβετε παρὰ τῶν φιλάτων ὑμῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων· θερμῶν τῶν συγχαρητηρίων ἐτόχετε παρὰ τῶν φίλων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων συναγωνιστῶν ὑμῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καθόλου, ἐφ' οὗ ἀλλαγῶς τε καὶ ἐνταῦθα πολλὰ καὶ μεγάλα εἰργάσασθε· οὐκ ὀλίγα τὰ εὐχετήρια γράμματα ἐστάλησαν ὑμῖν παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡμεδαπῶν τε καὶ ἀλλοθηνῶν, καθορώντων ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν σῶφρονα καὶ σθεναρὸν συνεργάτην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου, εἰς ὃν τὸν τῆς ἐλαίας κλάδον προσκομίζετε.

Ἄλλ' ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύσητε, Μακαριώτατε Μητροπολίτα, ὅτι θερμώτατα πάντων καὶ ἐγκαρδιώτατα εἶναι τὰ συγχαρητήρια, ἅτινα ἀπευθύνει Ὑμῖν ἡ τῶν Θεολόγων Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου δι' ἐμοῦ τοῦ Κοσμητόρος αὐτῆς καὶ πάλαι ποτὲ διδασκάλου Σου, διότι αὕτη ἡξιώθη πάνυ δικαίως τε καὶ ἀξίως νὰ παράσχη τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀρχηγόν, ἀνήκοντα ἕως χθὲς· εἰς τὴν χορείαν αὐτῆς, κοσμούμενον εὐσεβεῖ καὶ ὀρθοδόξῳ φρονήματι, πεπνομένη καὶ ἀμφιλαφεῖ παιδείᾳ, τῇ τε θύραθεν καὶ τῇ ἔσω σοφίᾳ, ἐπιστεφομένη ἅμα σμνῶ καὶ ἀριπρεπεῖ καὶ μειλιχίῳ χαρκτηρί. Χαίρει ἡ Θεολογικὴ Σχολή, συγχαίρουσα ἅμα αὐτῇ διότι τὰ μέγιστα συνέβαλε διὰ τε τοῦ Ἰπομνήματος αὐτῆς καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις παραστάσεων, εὐμενῶς ἀκροασαμένοις ταύτην, ἐκδηλώσασα τὴν εὐχὴν, ὡς εἶχε καθήκον ἐκ τῆς μεγάλης ἀποστολῆς αὐτῆς, ὅτι τοιοῦτος τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀρχηγὸς ἔπρεπεν, ὅστις νὰ φέρῃ πάντα τὰ ἐφόδια τοῦ καλοῦ ποιμένου καὶ τοῦ δεσποῦ οἰκνοστροφου τῆς θείας ὀλκᾶδος, καὶ δὴ ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων ἔνεκεν κλυδωνιζομένης. Χαίρει δὲ χαρὰν μεγάλην ἡ Σχολὴ ἡμῶν, διότι θεία συνάρσει ἐξεπληρώθη ὁ σκοπὸς καὶ ὁ πῶθος αὐτῆς. Ἡ ἰδέα σὰρξ ἐγένετο. Χαίρει, ὅτι καθορᾷ σήμερον ἀνερχόμενον ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον καὶ ἔνδοξον καὶ ἱστορικὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τοῦ περικλεισθὸς τούτου ἄστεως, τὸν τῆς πρεσβυγενοῦς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίσκοπον βλαστὸν, τὸν πάλαι μὲν ἀγαπητὸν μοι μαθητὴν, ἕως χθὲς δὲ προσφιλεῖ καὶ πολύτιμον συνάδελφον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον. Λυποῦμεθα μὲν, ὅτι ἀποχωρεῖτε τοῦ καθηγη-

τικοῦ καθόλου κόβλου τοῦ Πανεπιστημίου, ἰδίᾳ δὲ τῆς Σχολῆς ἡμῶν, ἀλλ' ἡ λύπη ἡμῶν εἰς χαρὰν μεταστρέφεται, ἀναλογιζομένων, ὅτι ἐφ' ἐτέραν ἔδραν ἀνέρχεσθε ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Πατρίδος, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Χαίρομεν, διότι δὲν θὰ ἡχῆση ἡμῖν ἀποχαιρετισμὸς τοιοῦτος, οἷον ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐξεφώνησε τῆς Βασιλευούσης ἀπερχόμενος. Θὰ ἔχωμεν τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν μέσῳ ἡμῶν. Δὲν θὰ εἶπτε διὰ παντός τὸ «χαῖρε ἔδρα ἀκαδημεικὴ». Δὲν θ' ἀκούσωσιν οἱ τῶν ἱερῶν γραμμάτων σπουδασταὶ τὸ «χαίρετε τῶν ἐμῶν λόγων καὶ διδασκῶν ἐρασταί». Δὲν θὰ ἐνωτισθῶμεν τὸ «χαίρετε ἤδη προσφιλεῖς συνάδελφοι!» Τοῦναντίον, διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ὡς προϊσταμένης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ σύνδεσμος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος μεθ' ἡμῶν στενωτέρως ἐγένετο, ὥστε διὰ τῆς συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἑκατέρας τούτων τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις παρεχούσης, πολλὰ τὰ ἀγαθὰ τῷ τε Ἔθνει καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ προκόψωσι.

Μακαριώτατε, τέκνον μου πνευματικόν, τοιοῦτοις ὄπλοις καθωπλισμένος, φέρων τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἐντεινε καὶ κατευουδοῦ καὶ θαρροῦντως ποίμαινε τὸ ἐμπιστευθέν σοι λογικὸν ποίμνιον. Ἐπιφθονοῦ καὶ ἐπικίνδονο καὶ πολλῶν θλίψεων γέμονο τὸ ὕψος τῆς Μητροπολιτικῆς καθέδρας. Ἀλλὰ θάρσει. Ὁ Κύριος διὰ τοῦ Σταυροῦ τὸν κόσμον κατέκτησεν. Ἡ πίστις νικᾷ. Ὁ ὕψιστος ἐνισχύει τοὺς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζομένους, εἰς οὓς ἀπόκειται ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος. Ὁ Παντοκράτωρ, ὃν ἐκ παίδων ἐλάτρευσας, κατευθῆναι τὰ διαβήματά σου εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν».

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 12 Μαρτίου ὁ κ. Κοσμήτωρ λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μέχρι μὲν τοῦδε τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἤδη δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος μετὰ τὴν προήγαγε τὴν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην διὰ τε τῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδασκαλίας αὐτοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐν ἄλλαις Θεολογικαῖς Σχολαῖς καὶ διὰ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, καθῆκον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς εἶνε νὰ προτείνῃ τοῦτο εἰς Ἐπίτιμον Καθηγητὴν, ὡς διαπρέψαντα ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 106 τοῦ περὶ Ὄργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου νόμου (2905).

Τῆς προτάσεως τοῦ Κοσμήτορος ὁμοφώνως γενομένης ἀποδεκτῆς, ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργηθῶσι πρὸς τοῦτο τὰ δέοντα παρὰ τῇ Πρυτανείᾳ.

Ὅντως δὲ μετὰ τὰ γενόμενα διαβήματα καὶ συνεπεῖα ἀποφάσεως τῆς Σχολῆς, ληφθεῖσης ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ τῆς 31 Μαρτίου, περὶ διανομῆς

πρὸς τοὺς τακτικὰς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τὸ μὲν πινακὸν τῶν ἔργων τοῦ ὑποψηφίου, τὸ δὲ ὑπομνήματος διασαφητικοῦ, ἵνα γένηται καταφανὲς ὅτι ὄντως εὐτως κέκτηται τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, διεβιάσθησαν ταῦτα πρὸς τοὺς κ. κ. Καθηγητὰς διὰ τῆς Πρωτανείας. Τὸ συνοδεδόν τὴν «Ἀναγραφὴν συγγραφῶν καὶ δημοσιευμάτων» τοῦ ὑποψηφίου Ἰπομνήμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἔχει οὕτω :

Κύριε Συνάδελφε,

Ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ ἡμετέρου διακεκριμένου συναδέλφου κυρίου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἧς ἐπιλεκτὸν ἀπετέλει μέλος, συνελθοῦσα, πρόετεινε τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς «Ἐπίτιμον Καθηγητὴν», ὡς ἐξόχως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ διαπρέψαντος, διὰ συγγραφῶν πολυαριθμῶν καὶ πρωτοτόπων καὶ διὰ διδασκαλίας πολυχρονίου καὶ τὴν καθ' ὅλου μὲν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην προαγαγόντος, ἰδιαιτάτα δὲ τὸν ἱστορικὸν αὐτῆς κλάδον καταπλουσίαντος.

Τοῦ θεολογικοῦ διπλώματος τυχὼν τὸ 1895 μετὰ εὐδοκιμωτάτας σπουδὰς ἐν ταῖς Θεολογικαῖς Ἀκαδημίαις τῆς Ρωσίας, ἀμέσως δ' ἀναλαβὼν διδασκαλίαν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐνεφύσησε νέον ἐπιστημονικὸν πνεῦμα εἰς αὐτὴν αὐ μόνον διὰ διδασκαλίας ἀκαδημειωτέρας, ἀλλὰ καὶ διὰ ποικίλων ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων, σονιδρώσας καὶ διευθύνσας τὴν «Νέαν Σίω» (ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν περιοδικὸν τῶν Ἱεροσολύμων). Ἐκ τῶν μάλλον ἀξιόσημειῶτων μελετῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις δεκαπενταετῇ αὐτοῦ ἐπιστημοτικῇ δράσει εἶνε αἱ περὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰδικαὶ συγγραφαί, αἱ ὄντως πολύτιμοι συμβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὴν διαλευκανσιν τοῦ λεγομένου Λουκαρείου ζητήματος, αἱ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἀναφερόμεναι πολυαριθμοὶ αὐτοῦ ἱστορικαὶ μελέται, γενικώτεραι τε καὶ μερικώτεραι, τινὲς τῶν ὁποίων ἀποτελοῦσι διεξοδικὰς συγγραφάς. Τοὺς ἐπιστημονικοὺς τούτους ἐν Ἱεροσολύμοις πόνους ἐκτιμῶσα ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀπένευσε πανφηφει εἰς αὐτὸν (1910) τὸν ἐπίσημον τίτλον τοῦ «Ἐπίτιμου Διδάκτορος τῆς Θεολογίας» ὡς πολλὰ καὶ σπουδαῖα θεολογικὰ ἔργα συγγράψαντα.

* *Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου. Ἀναγραφὴ συγγραφῶν καὶ δημοσιευμάτων (1890—1923). Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Φοῖβικος» 1923. Ἀπαρτίζεται ἐκ σελίδων 24 καὶ περιλαμβάνει 325 τίτλους.*

Τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ δράσιν συνέχισε καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ τῆς Αἰγύπτου ὀλιγοχρόνιον διατριβήν, καὶ ἄλλα μὲν πλείστα δημοσιεύσας μελετήματα ἔν τε τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Φάρω» καὶ τῷ «Πανταίνῳ» (θεολογικοῖς περιοδικοῖς τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας), ἐκδοὺς δὲ εἰς φῶς τὴν πρώτην πλήρη καὶ ὑπεροκτασιοσέλιδον μεγάλην «Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων» (1910), τῆς συγγραφῆς τῆς ὁποίας κατήρξατο πρὸ ἑτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις τοῦ ἀξιοσπουδάστου τούτου ἔργου ἐγένετο δικαίως μνεῖα εὐφημοτάτη ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ κριτικῇ τῆς τε Ἑσπερίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Ἡ ἐπιστημονικὴ παραγωγικότης τοῦ Μακαριωτάτου κ. Χρυσοστόμου ἐξηκολούθησεν ἔτι πλουσιωτέρα ἀφ' αὐτοῦ χρόνου (1911) διορισθεὶς Διευθυντὴς τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐγκατεστάθῃ ἐν Ἀθήναις, ἔνθα μετὰ διετίαν ἐξελέγη καμψηφεί ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποχωρήσαντος Καθηγητοῦ Ἀν. Διομήδους Κυριακοῦ. Πλὴν τῶν πολλοῶν ἀριθμῶν ἐν τοῖς θεολογικοῖς περιοδικοῖς πραγματειῶν ἐπὶ ποικιλωτάτων θεολογικῶν θεμάτων, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐδημοσίευσεν ἔργα αὐτοτελεῖ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τῶν ὀρθοδόξων πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους, εἰς τὴν δεοντολογίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν, εἰς τὴν διαλεύκανσιν διαφόρων ἱστορικῶν περιόδων καὶ γεγονότων ἡγνοημένων ἢ ἀνεπαρκῶς ἐγνωσμένων, εἰς τὴν ἔρευναν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἀτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κτλ. Ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις ὄλως ἐξαιρετικὴν θέσιν κατέχει ἡ μεγάλη αὐτοῦ δίτομος «Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἧς ἐξεδόθη ὁ Α' τόμος περιέχων τὰ κατὰ «τὴν Ἱδρῶσιν καὶ ὀργάνωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀτοκεφάλου Ἐκκλησίας», τὸ πρῶτον περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιστημονικὸν καὶ συστηματικὸν καὶ πρωτότυπον ἔργον, θαυμαστῆς φιλοπονίας καὶ εὐσυνειδήτου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης προϊόν.

Ὁ συγγραφεὺς, εἰδικῶς πονήσας ὑπὲρ τοῦ Ἱστορικοῦ κυρίως κλάδου τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, τὰ πλείστα τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ πονημάτων ἀφιέρωσεν εἰς ἐρεῦνας ἐκκλησιαστικοῖς-ἱστορικῆς, ἐν αἷς ἀνεδείχθη οὐ μόνον γονιμώτατος, ἀλλὰ καὶ λίαν πρωτότυπος καὶ κριτικὸς. Παρακολοῦθῶν ἐπιμελῶς καὶ ἀνελλιπῶς τὴν διεθνή ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν κίνησιν καὶ βασανίζων προσηκόντως τὰ πορίσματα αὐτῆς, ἐκαλλιέργησε σημαντικῶς τὸν κλάδον τούτον ἐν τῇ ἑλληνικῇ θεολογίᾳ συντελέσας τὰ μάλιστα οὐ μόνον εἰς τὴν ἔρευναν καὶ συστηματοποίησιν τῆς Ἱστορίας τῆς ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐμπέδωσιν

ἀποτήσας ἐπιστημονικοῦ ἀντικειμενικοῦ πνεύματος, ὡς ἀφετηρία, καὶ βάσεως τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ Μακαριώτατος κ. Χρυσόστομος κατέλαβε θέσιν κατ' ἐξοχήν Ἱστορικοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ὅμως ὁ ὑποψήφιος δὲν περιορίσθη εἰς μόνας τὰς ἱστορικὰς ἐρεῖνας. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ ἐργασία ὑπῆρξε πολυμερῆς, περιλαβούσα καὶ ἄλλους τῆς Θεολογίας κλάδους. Οὕτω, πολὺαριθμοὶ εἶνε αἱ πλήρη Χριστιανικὴν Ἠθικὴν ἀπαρτίζουσαι ἡθικαὶ αὐτοῦ μελέται· τὰ μαλιστα συνέβαλεν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ Ἐξηγητικοῦ κλάδου διὰ τῶν ἐρμηνευτικῶν αὐτοῦ «Ἰπομνημάτων» εἰς τινὰ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκδοὺς καὶ ἰδίαν «Ἱερὰν Ἐρμηνευτικὴν». Οὐκ ὀλίγας κανονικὰς μελέτας δημοσιεύσας συνετέλεσεν εἰς τὴν διασάφησιν κυρίως τοῦ πνεύματος τῶν Ἱερῶν Κανόνων· συνέβαλεν ἰκανῶς τὴν ἐρευναν τῶν λειτουργικῶν μνημείων δι' ἔργων περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιότητι ἱερῶν τελετῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων. Συλλήβδην δ' εἰπεῖν, οὐδὲν ἐπίκαιρον θεολογικὸν ἢ ἐκκλησιαστικὸν γεγονός εὐροτέρας σημασίας ἀφήκεν αὐτὸν ἀδιάφορον, ἐφ' ᾧ καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἔργα αὐτοῦ φέρουσι τὸν χαρακτήρα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐπικαιρότητος.

Ἐδρεῖα ἐπ' ἴσης ἐγένετο καὶ ἡ κριτικὴ αὐτοῦ καὶ βιβλιογραφικὴ ἐργασία, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀφθόνων καὶ διεξοδικῶν κριτικῶν καὶ βιβλιογραφικῶν διασφρητικῶν σημειωμάτων ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν θεολογικοῖς περιοδικοῖς, ἐν οἷς ἀπεικόνιζε τὴν καθ' ὅλου ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν κίνησιν, τῶν πορισμάτων τῆς ὁποίας τὴν ὀρθὴν ἐκάστοτε παρεῖχεν ἐκτίμησιν.

Ἐκ τε τῆς ἐπισυναπτομένης Ἀναγραφῆς τῶν ἔργων τοῦ Μακαριώτατου κ. Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ὑπομνηματικῶν ἐπ' αὐτοῦ διασαφήσεων καθίσταται καταφανές, ὅτι ὄντως ὁ ὑποψήφιος ἐξόχως διέπρεψεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, εἰς ἣν καὶ ἀφωσίωσε πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, οὐ μόνον ὡς συγγραφεὺς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ἑδρας ἐπὶ τρεῖς πού δεκαετηρίδας εὐδοκίμωτατος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας διδάσκαλος, πάντοτε διακρινόμενος διὰ τὴν ἀκραιφνῆ ὀρθοδοξίαν τῆς καθ' ὅλου διδασκαλίας αὐτοῦ. Φρονοῦμεν δέ, κύριε συναδέλφε, ὅτι, ψηφίζοντες αὐτὸν «Ἐπίτιμον Καθηγητὴν» τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, οὐ μόνον ἐπαξίως καταστήφομεν τοὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς τοῦ συναδέλφου ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιστήμης πνευματικοὺς καμάτους, ἀλλὰ καὶ συντελοῦμεν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ ὀψηλὴν ἐκκλησιαστικὴν ιδιότητα.

Τούτου ἕνεκα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, ὅταν λάβητε τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐκλογὴν πρόσκλησιν τῆς Πρυτανείας, εὐαρεστοῦμενος παραστήτε αὐτοπροσώπως ἐν τῇ συνεδρίᾳ καὶ ὑπερψηφίσητε τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἡμετέρας Σχολῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Ἀπριλίου 1923.

Μετ' ἄκρας τιμῆς

Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΣΣΟΛΩΡΑΣ

Ἡ Συνέλευσις τῶν τακτικῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως τῇ 6¹)2 μ. μ. τῆς 25 Ἀπριλίου. Ἀπαρτίας δὲ γενομένης καὶ μετ' εἰσήγησιν τοῦ Ἀντιπρυτάνεως κ. Δ. Πακπούλια περὶ ἀποφάσεως «ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς προτάσεως περὶ καταστάσεως ἐπιτίμου Καθηγητοῦ τοῦ πρώην τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογ. Σχολῆς καὶ νῦν Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου» συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 106 τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐγένετο ἡ ψηφοφορία, μεθ' ἣν ὁ ὑποψήφιος ἐξελέγη παμψηφεί «Ἐπίτιμος Καθηγητῆς τοῦ Ἀθῆναισι Πανεπιστημίου».

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐδημοσιεῖσθαι ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» τὸ σχετικὸν Βασ. Διάταγμα, οὕτινος τὴν ἔκδοσιν ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου ἀνήγγειλε πρὸς τὸν Μακαρ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον διὰ τοῦ ἀκολούθου ἐγγράφου :

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἄρ. Πρωτ. 7287

Διεκπερ. 979

Πρὸς

τὸν Μακαριωτάτον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν
καὶ ἐπίτιμον Καθηγητὴν τοῦ Ἀθῆναισι Πανεπιστημίου
Κον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον

Μακαριώτατε,

Ἄσμενοι ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν τῇ ἡμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι ἡ Συνέλευσις τῶν τακτικῶν καθηγητῶν τοῦ Ἀθῆναισι Πανεπιστημίου,

κατόπιν προτάσεως τῆς Θεολογικῆς σχολῆς αὐτοῦ περὶ ἐκλογῆς Ὑμῶν ὡς ἐπίτιμου καθηγητοῦ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ὡς ἐξόχως διαπρέφαντος ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, ὁμοθυμῶς συμφώνως τῷ Πανεπιστημιακῷ Νόμῳ ἐξέλεξεν ὑμᾶς ἐπίτιμον Καθηγητὴν, τὸ δ' ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον ἐπεσφράγισε τὴν ψήφον ταύτην καταστήσαν διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαιτουμένου Β. Διατάγματος ὑμᾶς ἐπίτιμον Καθηγητὴν.

Δραττόμενοι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης πεποιθήμεν, ὅτι διερμηνεύομεν τὴν εὐχὴν καὶ τῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ συναδέλφων καὶ συναθλητῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ παντὸς τοῦ Πανεπιστημίου, παρακαλοῦντες Ὑμᾶς, ὅπως, παρὰ τὴν ἐκ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἱερῶν καθηκόντων ἀπασχόλησιν Ὑμῶν, εὐδοκήσαντες, τηρήσετε, ὡς μέχρι τούδε, τὸν μετὰ τοῦ Ἀνωτάτου Πανδιδασκηρίου πνευματικὸν δεσμόν, πολύτιμον διὰ τὰ γράμματα καὶ τὴν Ἐπιστήμην, ἐν οἷς ἐξόχως διακρίνεσθε.

Μετὰ παντὸς τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα σεβασμοῦ, ἀσπαζόμεθα τὴν ὑμετέραν δεξιάν.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος

Δ. ΠΑΠΠΟΥΛΙΑΣ

Ὁ Μακαρ. Μητροπολίτης ἐπισκέψατο τὸ πρῶτον τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ἐπισήμως τῇ 23 Μαΐου, ἐν τῷ Θεολογικῷ Σπουδαστηρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου συνεδριάξουσαν. Ἡ Α. Μ., δεξιάμην τὴν προεδρείαν τῆς συνεδρίας, τὸ μὲν εὐχαρίστησε θερμῶς τὴν Σχολὴν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῆς εἰς ἐπίτιμον τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητὴν, ὀφειλομένη εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς, τὸ δὲ ζωηρῶς ἐτόνισεν ὅτι διακχῆς αὐτῆς πόθος ἦτο καὶ εἶνε ὅπως ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ συνεργάζεται στενωῶς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐνισχύουσα αὐτὴν διὰ τῆς ἐγκύριου φωνῆς της. «Τρέφω τὴν πεποιθῆσιν—εἶπε σὺν ἄλλοις ἡ Α. Μ.—ὅτι ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἥτις ἀποτελεῖ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς γαλουχηθέντων τροφίμων τὴν διδάσκουσαν Ἐκκλησίαν, θὰ δυναθῇ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ πράξῃ ὑπηρεσίας πολὺ μείζονας καὶ πλουσιωτέρας τῶν τοῦ ἀσθηρῶς διδασκτικῆς αὐτῆς κόλλου, ἐάν, ἐκαστοτε προσκαλουμένη, συνεργάζεται μετὰ τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐκαστοτε προκοπτόντων σπουδῶν ἐπιστημονικῶν ἅμα καὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Διὰ τοῦτο δ' ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς οὐχὶ μόνον ὡς συναδέλφος καὶ ὡς φίλος πρὸς παλαιὸς διδασκάλους καὶ συναδέλφους μου, ἀλλὰ καὶ ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως προσφέρητε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ὑμέτερα

ἔσται. Ἡ δὲ Ἐκκλησία, πολλὰς ἐλπίδας σπεύδουσα ἐπὶ τὴν πλειάδα τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, πέποιθεν ὅτι θά δυνηθῆ διὰ τῶν συμβουλῶν αὐτῶν νὰ τονώσῃ τὸ θεάρεστον αὐτῆς ἔργον». Ἐν τέλει ἡ Α. Μ. εὐχαριστήσασα καὶ αὖθις ἐπὶ τῇ πρὸς Αὐτὴν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ τῆς Σχολῆς, παρεκάλεσεν ὅπως παρέχῃ Αὐτῇ τὴν πολυτιμὸν αὐτῆς συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν.

Ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Γ. Μεσολωρᾶς, ἀπαντῶν εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Μακαριωτάτου, πρῶτον μὲν ἐξέφρασε τὴν θαθεῖαν τῆς Σχολῆς χαρὰν ἐπὶ τῇ πρώτῃ ταύτῃ ἐπισκέψει τῆς Α. Μακαριότητος, εἶτα δ' ἐτόνισε διὰ μακρῶν τὴν μεγάλην τῆς ἐπισκέψεως σπουδαιότητα, καθ' ὅτι νῦν τὸ πρῶτον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτης Ἀθηνῶν προσέρχεται πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ἐν τῇ ἐπιστήμῳ αὐτοῦ ἰδιότητι, συμπαραδρεῦων δὲ τοῖς θεολόγοις Καθηγηταῖς ὡς συνάδελφος ἅμα καὶ Πρωθιεράρχης, ἐπικαλεῖται προφρονῶς τὴν συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν τῆς Σχολῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ